

BOERDERIJ VAN DE TOEKOMST

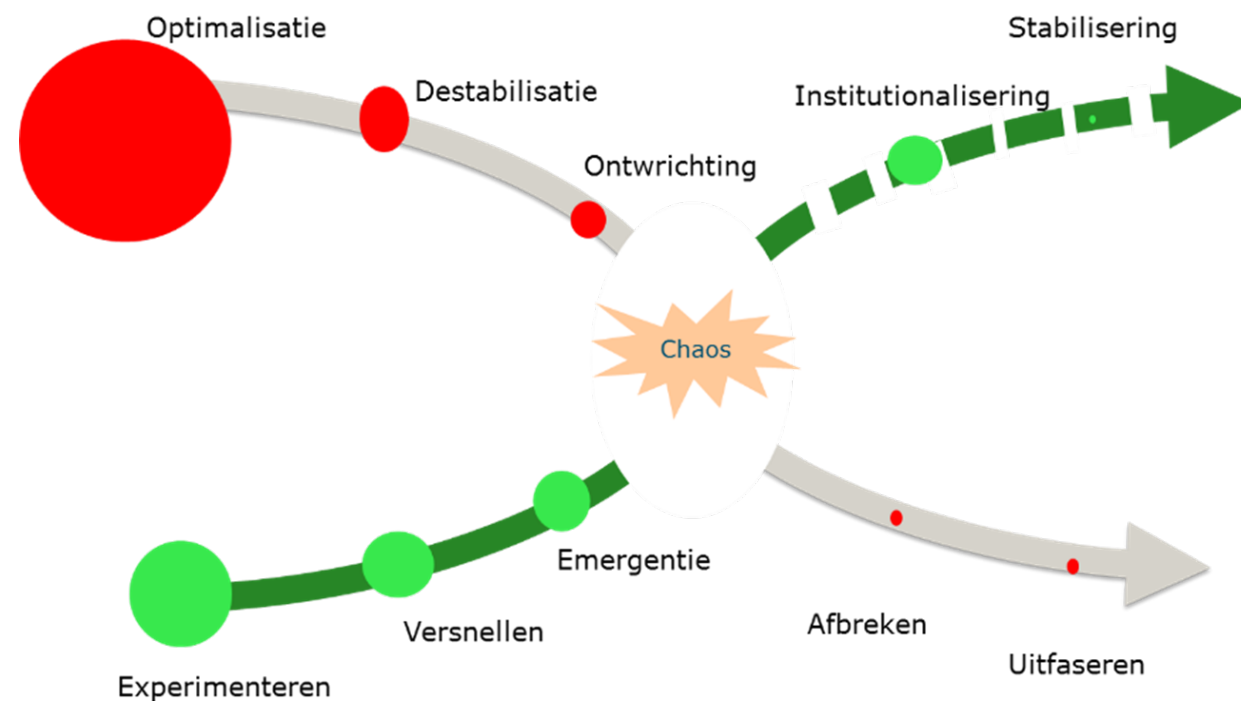
Voor de boeren van de toekomst

Ons voedselproductie systeem is niet toekomstbestendig!

Noodzaak en Kansen voor drastische systeemveranderingen!

- Sterke groei wereldbevolking
- Klimaatverandering (mitigatie & adaptie)
- Bodemdegradatie, bodemdaling (NL), verzilting
- Opraken productiemiddelen (fosfaat, fossiele energie)
- Emissies en schade (N, P, gwb, antibiotica, CH₄, CO₂)
- Sterk afgenomen biodiversiteit
- Monofunctioneel grondgebruik, scheiding functies
- Zeer malle marges boeren
- Scheve machtsverhoudingen in de keten
- Leegloop platteland,
- Dure grond en arbeid (NL, ..., ..)
- Zeer snelle technologische ontwikkelingen

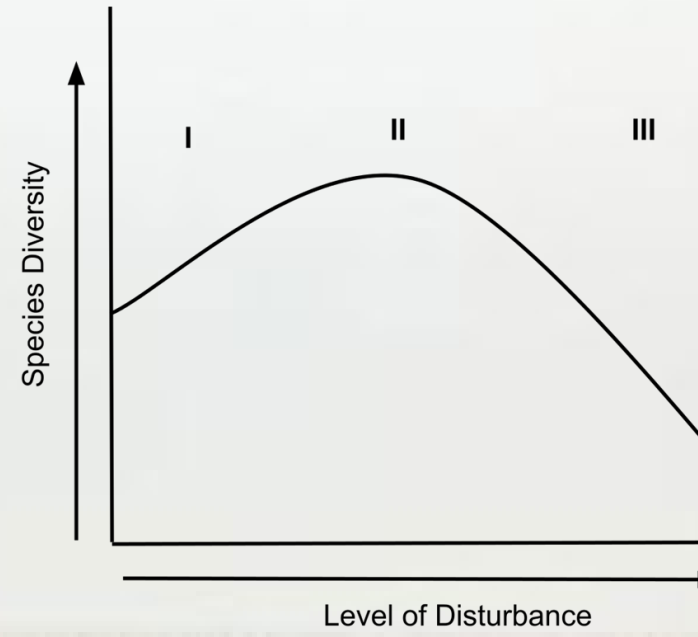
**Emanuel
Faber,**

**executive
director
Danone**

**launches
OP2B**

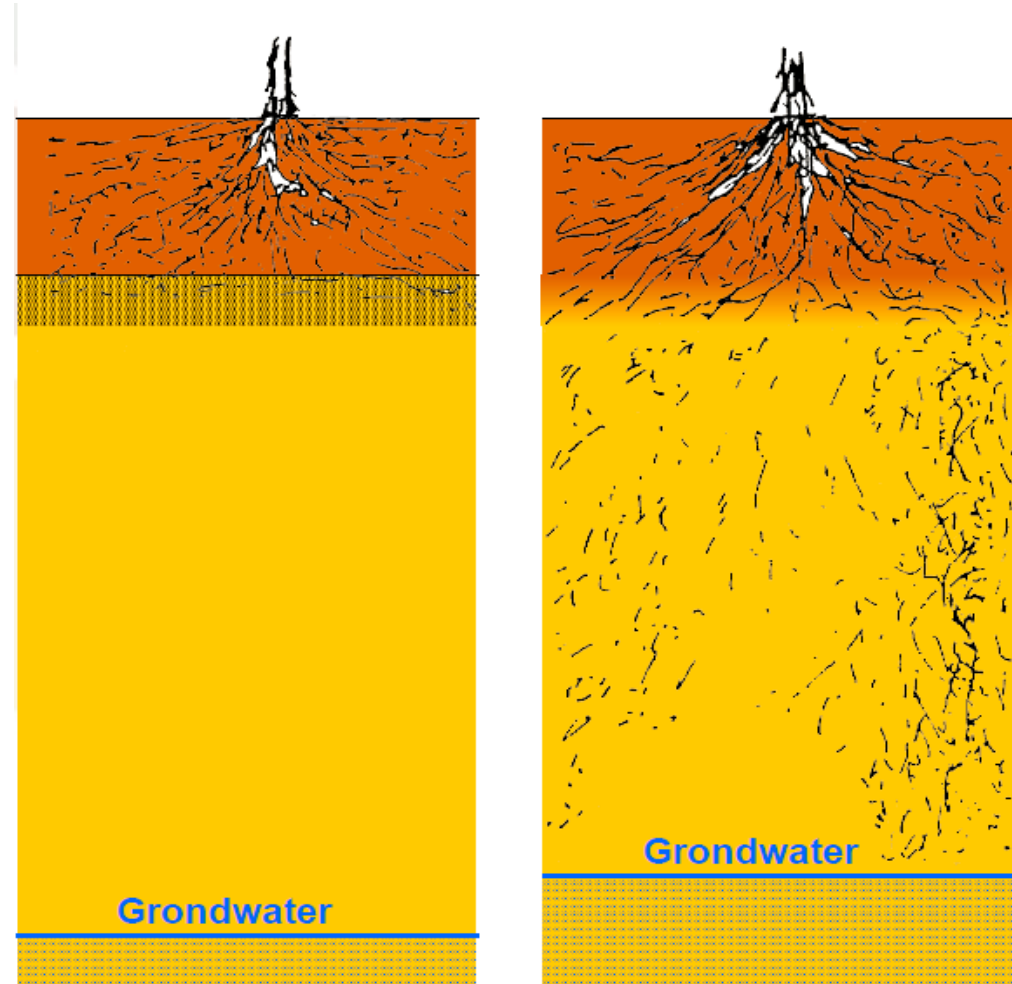

Ondergrondverdichting, gevolg van o.a. zware mechanisatie!

- Meer afspoeling en erosie
- Minder waterinfiltratie
- Lagere grondwaterspiegel
- Lager NUE
- Minder water opslag
- Hoger risico verzilting
- Meer verslemping
- Hogere irrigatie behoefte
- Hogere droogte gevoeligheid

Welke knoppen kan de teler draaien?

Bodembeheer (incl waterbeheer)

- Grondbewerking, (zware) mechanisatie, waterbeheer, o.s. beheer, bemesting, cultuurtechniek

Gewasdiversiteit

- In tijd: Vruchtwisseling. In ruimte: strokenteelt, agroforestry, mengteelt

Aanleg en Beheer niet productieve elementen

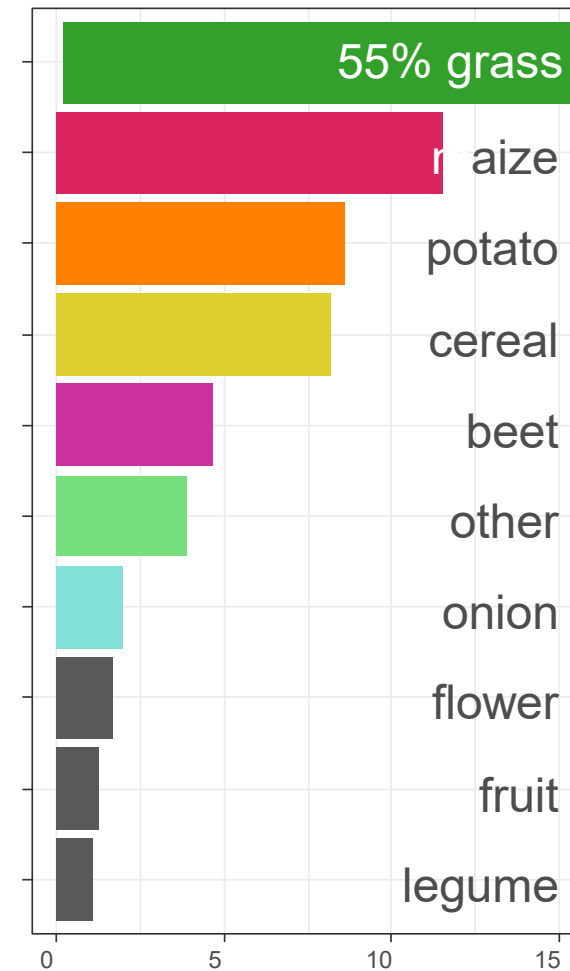
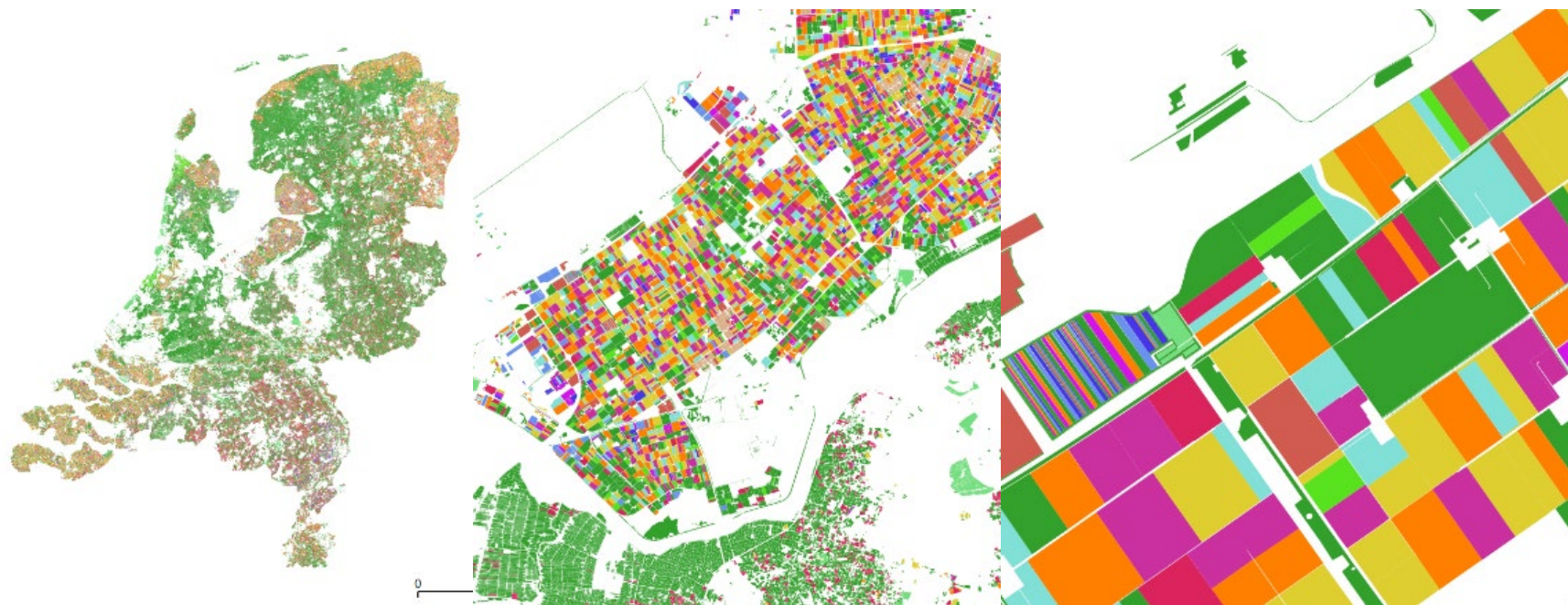
- Akkerranden, slootbeheer, erfbeplanting, hagen

Technologie (incl. teelttechniek)

- Economische haalbaarheid (arbeid, kosten)
- Efficiente toepassing prod middelen (gwb, bemesting, energie)
- Optimale opbrengst
- Bescherming biodiversiteit, bescherming gewas, ...

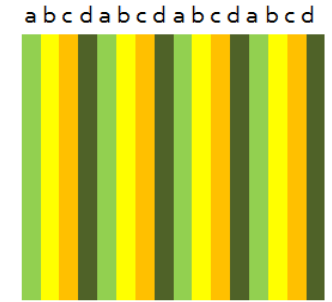
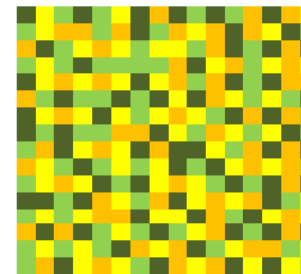
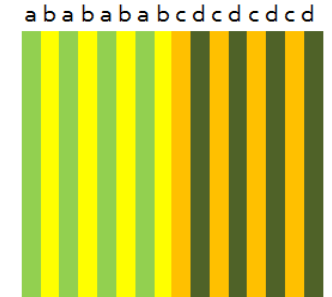
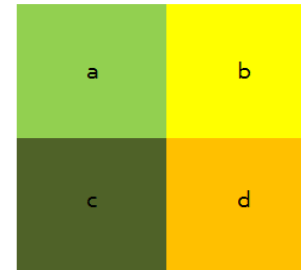
Gewas Diversiteit in NL Landbouw

Gewas Diversiteit werkt!

- Hogere 'Resource Use Efficiency'
- Hogere 'Land Equivalent Ratio'
- Lagere druk ziekten en plagen
- Meer biodiversiteit
- Meer veerkrachtig (Resilient)
- Betere bodemkwaliteit
- Betere onkruidonderdrukking
- Minder erosie

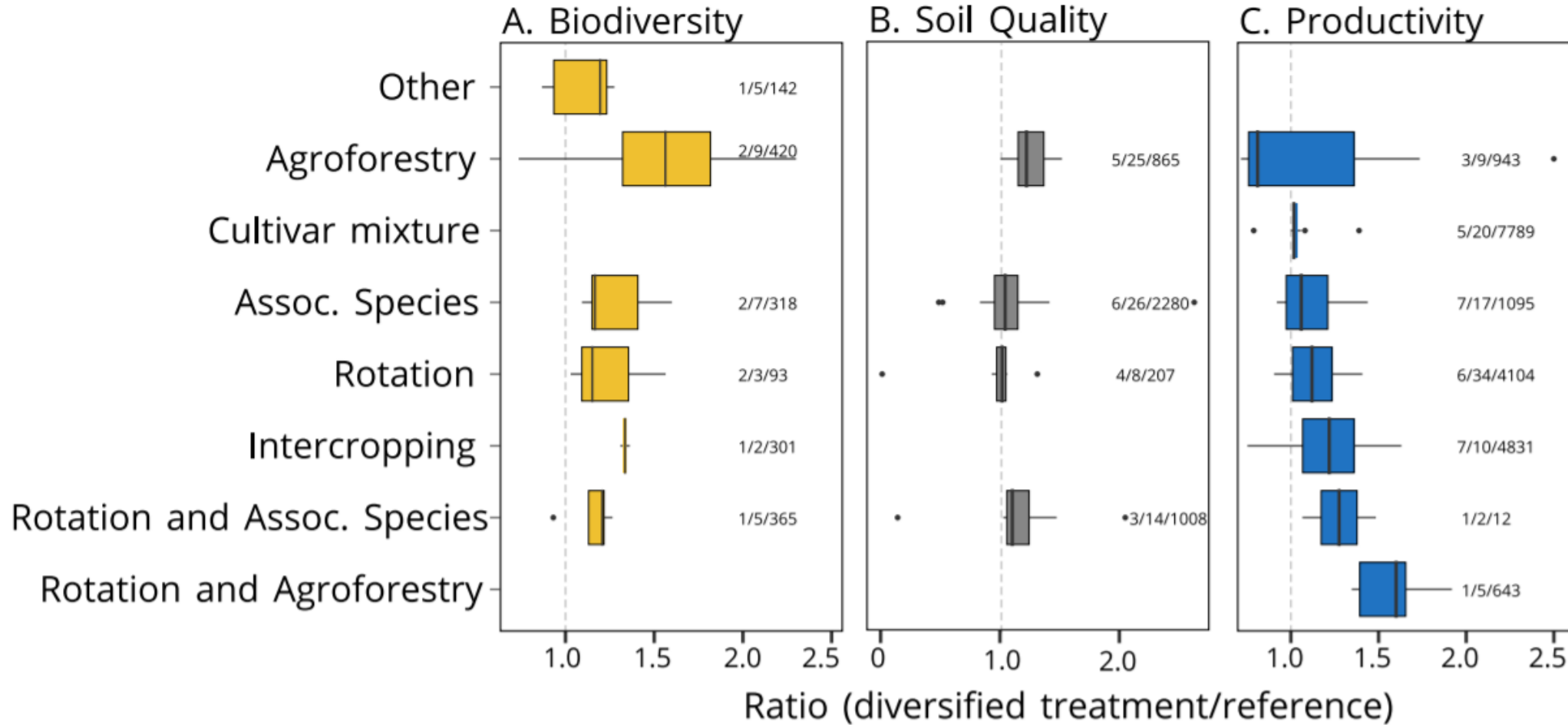

Maar: .....

- Niet alles tegelijk, altijd en overal, context en uitvoering belangrijk !
- Met de huidige technologie economisch minder efficiënt (arbeid)
- en.... veeel complexer in de uitvoering

Gewas Diversiteit werkt!

Boerderij van de Toekomst strokenteelt

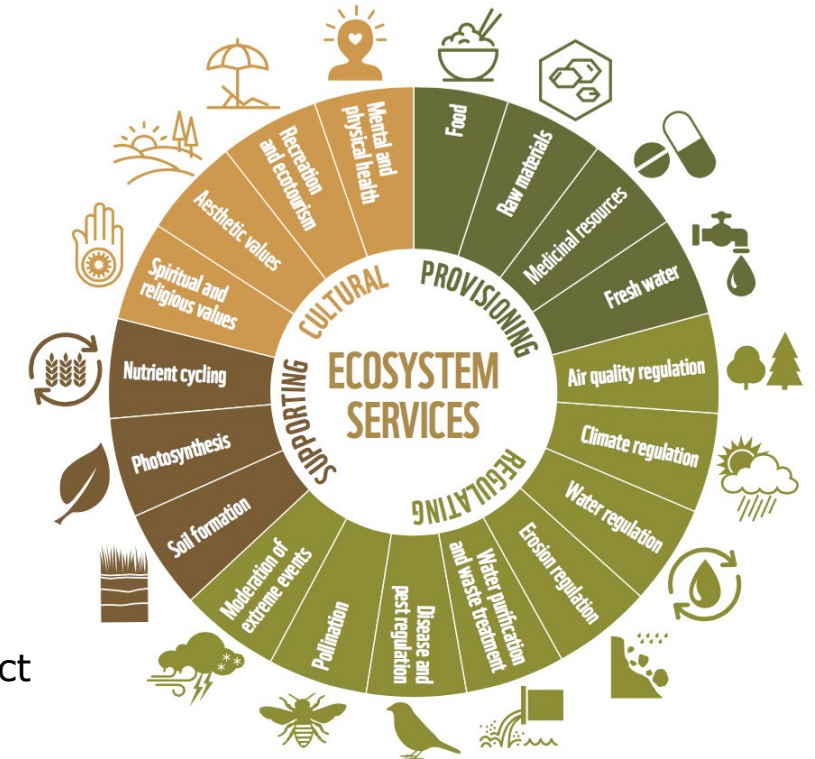
Strip cropping wheat/rapeseed
Germany
Source: University Göttingen

Landbouw op de Boerderij van de Toekomst!

- Productief
- Regeneratief
- Veerkrachtig

Regeneratief – positieve impact

'Duurzaam' huidig – geen impact

Gangbaar huidig – negatieve impact

Belangrijkste Uitdagingen BvdT

- Economie verbeteren: arbeid, opbrengst, kosten
- Beheersing ziekten en plagen & minimale schade gwb
- Klimaatadaptatie & mitigatie; water management
- Kringloop sluiten & nutrient verliezen beperken
- Biodiversteit verhogen

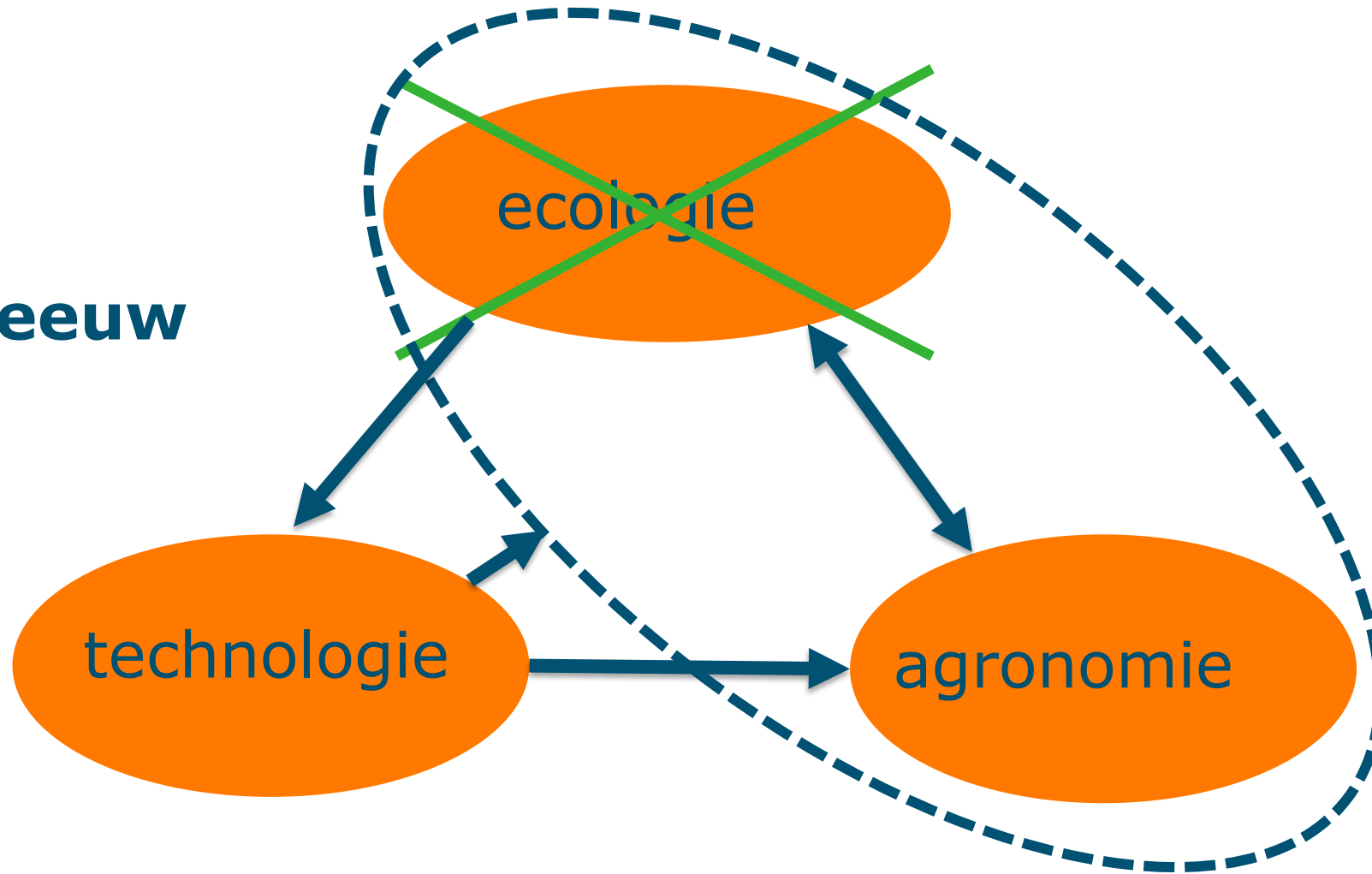
Aanpak Boerderij van de Toekomst

- Agro – ecologie
  - Bodem
  - Gewasdiversiteit
- Technologie (nature based)
  - Low & High-tech: chemisch, biologisch, genetisch, fysisch
  - Waarnemen én precies handelen
  - Zwaar op vaste rijpaden, anders robots, klein en licht,

Verbind Agronomie, Ecologie én Technologie!

21ste eeuw

20ste eeuw

Hoe kan dat eruit zien?

Bouwstenen

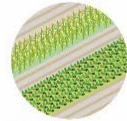
Landschapselementen & akkerranden

Groenbemesters

Organische stof aanvoer

Strokenteelt

Robuuste rassen

Gereduceerde
grondbewerking

Agroforestry

Inzet van kleine,
lichte machines

Mengteelt

Gezonde rotatie
en bouwplan

Vaste rijpaden
systeem

Vlinderbloemigen
(voor stikstofbinding)

Slimme gewasbescherming,
IPM 2.0

Vogels, bestuivers &
natuurlijke vijanden

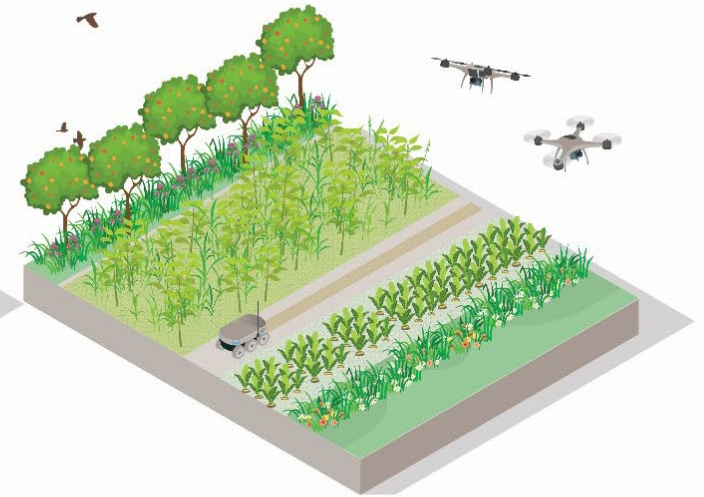
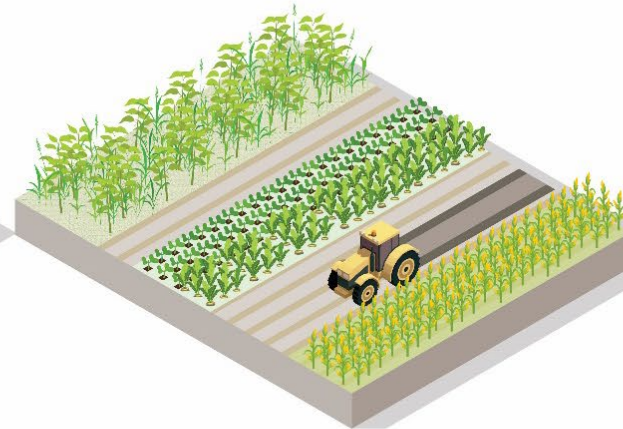
Beslissingsondersteuning
& ICT

Detectie & monitoring
met sensoren

Agro-ecosysteem

integratie van agroecologische bouwstenen

In toenemende mate meer divers, weerbaar en regeneratief

Enkele voorbeelden van de aanpak

- Strokenteelten en mengteelten
- Volledig onbereden teeltbedden
- Robotisering + precisie
- Electrificatie en waterstof
- Ondergrondse water opslag
- Klimaatadaptieve drainage

Bijdragen aan de transitie naar Kringlooplandbouw door:

Het fieldlab van 25 ha waarin allerlei innovaties in een systeemcontext worden getest en gedemonstreerd, incl. uitgebreide monitoring/evaluatie

Een innovatieprogramma waarin nieuwe innovaties worden ontwikkeld (agendasetting en samenwerking)

Een stakeholderplatform waarin samengewerkt wordt met allerlei partijen aan de landbouw van de toekomst

Opschaling en uitbouw BvdT

Naar andere regio's en sectoren – landelijk netwerk van Boerderijen van de Toekomst

Innovatieprogramma – aantrekken van partijen die innovaties ontwikkelen, testen en demonstreren

Experimenteren in de praktijk – boeren-netwerken ondersteunen met kennis, begeleiding en afdekken risico's

Partners

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

PROVINCIE
FLEVOLAND